

СУЧАСНИЙ СТАН СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

MODERN STAYMENT OF MARKET INSURANCE IN UKRAINE

БОГДАН Д.С., БАС Т.В., ВОЛОШКО І.О., студенти*
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка

У статті наводиться актуальність теми дослідження, проаналізовано сучасний стан і основні показники діяльності страхового ринку України за 2017-2019 рр., окреслено коло проблем розвитку страхового ринку і зазначені заходи для його подальшого розвитку, а також наведено висновки і пропозиції проведеного дослідження.

Ключові слова: страховий ринок, страхові компанії, види страхування.

The article deals with the relevance of the research topic, analyzes the current state and main indicators of the activity of the insurance market of Ukraine for 2017-2019, outlines the range of problems of development of the insurance market and measures for its further development, as well as presents the conclusions and proposals of the conducted research.

Key words: insurance market, insurance company, types of insurance.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Ринок страхових послуг є одним з ключових елементів ринкової інфраструктури та фінансової системи будь-якої держави. Задля уникнення ризиків або їх мінімізації у світовій практиці широко застосовують страхування як спосіб відшкодування економічних збитків, завданих стихійними лихами, промисловими аваріями, катастрофами, захист інтересів фізичних та юридичних осіб за настання непередбачених подій тощо. Сьогодні страхування є одним з провідних секторів економіки, адже воно сприяє акумулюванню заощаджень у вигляді страхових премій та перетворенню їх на інвестиції. Досконала система страхового захисту є підґрунтям забезпечення більш високого рівня стабільності народногосподарського відтворювального процесу, досягнення соціальної злагоди, а також гарантом високого рівня життя населення. Створення дієвої системи захисту інтересів громадян, підприємців, держави, підтримання соціальної стабільності суспільства неможливе без ефективного функціонування ринку страхових послуг. А питання забезпечення захисту всіх учасників господарської діяльності від потенційних загроз та негативних факторів в Україні потребують належної уваги, особливо огляду на складні політичні та економічні умови.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розглядом проблем розвитку і функціонування страхового ринку України присвячено праці Базилевича В.Д., Гринчишина Я.М., Луценко О.А., Пономарьова О.Б., Пікус Р.В. та ін. Незважаючи на значну кількість наукових досліджень вітчизняних і закордонних вчених, присвячених розвитку, функціонуванню і аналізу страхового ринку України, динамічний характер його розвитку потребує постійного поглиблення наукових напрацювань і пошуку шляхів його подальшого ефективного розвитку.

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження сучасного стану страхового ринку України, окреслення його проблем та перспектив розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ринок страхових послуг є другим за рівнем капіталізації серед інших небанківських фінансових ринків.

Всі страхові компанії України поділяють на «life» і «non-life» (табл. 1).

Аналіз даних табл. 1 свідчить, що загальна кількість страхових компаній в Україні станом на 30.06.2019 становила 249, у тому числі СК «life» – 26 компаній, СК «non-life» – 223 компанії, (станом на 30.06.2018 – 291 компанія, у тому числі СК «life» – 31 компанія, СК «non-life» – 260 компаній). Кількість страхових компаній характеризується тенденцією до зменшення. Так станом на 30.06.2019 порівняно з аналогічною датою 2018 року, кількість компаній зменшилася

* Науковий керівник – Луценко О.А., к.е.н., доцент

на 42 СК (або на 14,4 %). У порівнянні з I півріччям 2018 року на 3865,8 млн грн. (16,5 %) збільшився обсяг надходжень валових страхових премій, обсяг чистих страхових премій збільшився на 3373,8 млн грн (20,1 %).

Таблиця 1

Кількість страхових компаній в Україні

<i>Показники / дата</i>	<i>2017</i>	<i>%</i>	<i>2018</i>	<i>%</i>	<i>2019</i>	<i>%</i>
Загальна кількість СК	294	100	281	100	249	100
в т.ч. «non-Life»	261	88,8	251	89,3	223	89,6
в т.ч. «Life»	33	11,2	30	10,7	26	10,4

Джерело: складено за даними [1]

Показнику розвитку ринку характеризуються тенденцією до зростання: валові страхові премії збільшились по усім видам страхування, а саме: автострахування КАСКО, ОСЦПВ, «Зелена картка» на 1259,6 млн грн (21,1 %); медичне страхування на 711,3 млн грн (42,5 %); страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ на 662,1 млн грн (31,2 %); страхування майна на 422,5 млн грн (13,4 %); страхування життя на 357,9 млн грн (20,7 %); страхування медичних витрат на 354,2 млн грн (65,3 %); авіаційне страхування на 164,0 млн грн (63,8%); страхування від нещасних випадків на 109,1 млн грн (13,1 %).

Питома вага чистих страхових премій у валових страхових преміях за I півріччя 2019 року становила 73,7 %, що на 2,2 в.п. більше в порівнянні з I півріччям 2018 року.

Але слід зауважити, що протягом аналізованого періоду зменшилась кількість укладених договорів страхування на 2418,8 тис. одиниць (або на 2,4 %), при цьому на 3193,7 тис. одиниць (або на 4,9 %) зменшилась кількість договорів з обов'язкового страхування за рахунок зменшення договорів страхування від нещасних випадків на транспорті на 3422,2 тис. одиниць (або на 5,6 %). Проте, кількість укладених договорів зі страхування життя зросла на 918,7 тис. одиниць (або на 76,7 %).

Обсяг валових страхових виплат/відшкодування у порівнянні з I півріччям 2018 року збільшився на 597,4 млн грн (9,8%), обсяг чистих страхових виплат збільшився на 664,0 млн грн (11,3%). Зростання обсягів валових страхових виплат у I півріччі 2019 року мало місце у більшості видів страхування: автострахування (збільшення валових страхових виплат на 325,8 млн. грн. (11,1 %), медичне страхування збільшення на 291,9 млн грн (29,1 %), страхування медичних витрат на 35,9 млн грн (25,0 %). При цьому, зменшилися валові страхові виплати зі страхування життя на 105,9 млн грн (27,1 %), страхування кредитів на 42,3 млн грн (75,1 %), страхування майна на 41,0 млн грн (13,9 %).

Рівень валових виплат у порівнянні з аналогічним періодом 2018 року зменшився на 1,5 в.п. та становив 24,4 %. Рівень чистих страхових виплат станом на 30.06.2019 становив 32,4 %, що менше на 2,6 в.п. у порівнянні з аналогічним періодом минулого року. Високий рівень валових та чистих страхових виплат спостерігається з медичного страхування – 54,3 % та 57,0%, за видами добровільного особистого страхування – 35,4 % та 39,5 %, за видами недержавного обов'язкового страхування – 36,0 % та 36,8% (з обов'язкового страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів – 42,9% та 43,4 %) відповідно.

Операції вихідного перестраховання у I півріччі 2019 року у порівнянні з аналогічним періодом 2018 року збільшилися з 8356,9 млн. грн. до 8 996,1 млн грн за рахунок збільшення на 491,9 млн грн (7,4 %) перестраховання в середині країни та на 147,3 млн грн (8,8 %) операцій з перестраховання із страховиками-нерезидентами.

Страхові резерви станом на 30.06.2019 зросли на 5042,7 млн грн (21,0 %) у порівнянні з аналогічною датою 2018 року, при цьому технічні резерви – на 3719,7 млн грн (24,0 %), а резерви зі страхування життя – на 1323,0 млн грн (15,6%).

У порівнянні з аналогічною датою 2018 року збільшилися такі показники, як загальні активи страховиків на 8 035,2 млн грн (14,0 %); активи, визначені ст.31 Закону України «Про страхування» для представлення коштів страхових резервів – 6 460,2 млн грн (17,8 %) [2].

На думку багатьох вчених, до яких ми приєднуємося основними проблемами розвитку страхового ринку в Україні є [4, 5]:

- перестраховання частини великих ризиків за кордоном;
- необґрунтований виток грошових коштів з України;
- відсутність достатньої кількості кваліфікованих фахівців у даній галузі;
- знецінення національної валюти;
- неможливість здійснення довгострокових видів страхування;
- неефективне регулювання страхової діяльності з боку держави;
- відсутність чіткої стратегії розвитку страхового ринку;
- роль і місце страхування не відповідають завданням, які стоять перед Україною в сучасних умовах формування ринкової економіки;
- сучасний стан страхового ринку не повною мірою відповідає тенденціям розвитку світового страхового ринку.

Отже, задля подолання зазначених проблем та ефективного функціонування страхового ринку України варто вжити таких заходів:

- застосування новітніх технологій та впровадження інновацій у страховій діяльності;
- вдосконалення законодавчої бази;
- впровадження міжнародних стандартів ведення страхової діяльності;
- визначення надійної та ефективної стратегії розвитку страхового ринку України;
- проведення просвітницьких заходів населення з метою популяризації страхових послуг.

Узагальнюючи вищезазначене можна стверджувати, що страховий ринок України перебуває на етапі розвитку та інтеграції у світовий економічний простір. Незважаючи на певні здобутки він характеризується недоліками, наявність яких показує перспективи розвитку і, таким чином, потенціал для України.

Висновки. Проведене дослідження дає змогу зробити наступні висновки:

– ринок страхових послуг є другим за рівнем капіталізації серед інших небанківських фінансових ринків. Стан страхового ринку, рівень його інтеграції та затребуваність характеризуються обсягами страхових премій і страхових виплат. Вагомого значення у визначенні стабільності ринку набуває рівень капіталізації страховиків, тобто обсяг власних коштів і страхових резервів тощо;

– хоча кількісні показники мають тенденцію до зростання, все ж функціональні й інституційні характеристики страхового ринку України в цілому не відповідають реальним потребам економіки та прагненням світових страхових ринків, що обумовлює його уповільнений розвиток у глобальному процесі формування світової фінансової системи. Таким чином, можна стверджувати, що дослідження питання розвитку страхового ринку та аналіз його сучасного стану є не лише актуальним, а і потребує подальших досліджень.

Література.

1. Офіційний сайт національної комісії з регулювання ринків фінансових послуг [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.inasa.com.ua/uk/blog/chto-zhdyot-strahovoj-rynok-ukrainy-v-2019-godu-osnovnye-trendy/>

2. Підсумки діяльності страхових компаній за 2017 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://www.nfp.gov.ua/files/OgliadRinkiv/SK/2017_rik/sk_%202017.pdf

3. Комплексна програма розвитку фінансового сектору України до 2020 року [Електронний ресурс]. – Постанова Правління Національного банку України від 18 червня 2015 року № 391 (у редакції рішення Правління Національного банку України від 16 січня 2017 року № 28). – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=18563297>

4. **Луценко О.А.** Сучасний стан страхового ринку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : ojs.kname.edu.ua/index.pdf

5. **Гринчишин Я.М.** Стан та перспективи розвитку страхового ринку України / **Я.М. Гринчишин, А.В. Прокопюк** // *Молодий вчений*. – 2017. – № 3(43). – С. 622-626.

